

## SZAKMAI BESZÁMOLÓ

a Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára „Az MNL Nógrád Megyei Levéltárában őrzött megrongálódott iratok restaurálására” célú – 3511/03811 – azonosító számú pályázathoz

Nemzeti Kulturális Alap Igazgatósága  
Közgyűjtemények Kollégiuma

1388 Budapest, Pf. 82.

### Tisztelt Igazgatóság!

Levéltárunk restaurátor műhelye egyetlen restaurátor asszisztenssel működik, aki elsősorban száliratok mentését, javítását végzi. Azon túl, hogy igen leterhelt, speciális anyagú, vagy nagyobb méretű iratok, kötetek restaurálását a megfelelő eszközök hiányában sem tudja elvégezni. Az elmúlt évek során csak a Nemzeti Kulturális Alap támogatásából tudtuk ilyen jellegű feladatainkat megvalósítani.

A jelen pályázat keretében a MNL Nógrád Megyei Levéltára alábbi iratainak megmentésére került sor:

#### **NML. IV. 1. 19. Nógrád Vármegye Nemesi közgyűlése jegyzőkönyve 1728. I. 26. – 1729. X. 24.**

*Restaurálás előtti állapota:* Kéziratos, 338 számozott oldalas kötet, vaknyomásos egész bőr kötésben. A könyvttest négy valódi bordára fűzött, kiragasztott gerincű, a metszés festékszórással festett. A bőr a bordáknál, a sarkoknál és a szalagoknál lekopott, hiányos. A könyvet összefogó szalagok kiszakadtak, hiányosak. A papírból készült kötéstábla betöredezett, az előzők táblára ragasztott része szétrepedezett. A könyvttest vasgallusz tintával, merített papíron írt kéziratok lapokból áll, sérülés az első és utolsó íven látható, néhány lap a gerincnél kiszakadt a táblából.

#### **NML. IV. 1. 20. Nógrád Vármegye Nemesi közgyűlése jegyzőkönyve 1730. I. 16. – 1730. XII. 11.**

*Restaurálás előtti állapota:* Kéziratos, 287 számozott oldalas kötet, vaknyomásos egész bőr kötésben. A könyvttest négy valódi bordára fűzött, kiragasztott gerincű, a metszés festékszórással festett. A bőr a bordáknál, a sarkoknál és a szalagoknál lekopott, hiányos. A könyvet összefogó szalagok kiszakadtak, hiányosak. A papírból készült kötéstábla betöredezett, az előzők táblára ragasztott része szétrepedezett. Néhány ív kiszakadt a fűzésből. Rovarrágás nyomai láthatók több helyen, a hátsó lapoknál pedig beázási foltok találhatók. A könyvttest vasgallusz tintával, merített papíron írt kéziratok lapokból áll.

#### **NML. IV. 1. 21. Nógrád Vármegye Nemesi közgyűlése jegyzőkönyve 1731. II. 8. – 1731. XII. 29.**

*Restaurálás előtti állapota:* Kéziratos, (263) 257 számozott oldalas kötet, vaknyomásos egész bőr kötésben. A könyvttest négy valódi bordára fűzött, kiragasztott gerincű, a metszés festékszórással festett. A bőr a bordáknál, a sarkoknál és a szalagoknál lekopott, hiányos. A könyvet összefogó szalagok kiszakadtak, hiányosak. A papírból készült kötéstábla betöredezett, az előzők táblára ragasztott része szétrepedezett. Rovarrágás nyomai láthatók több helyen. A könyvttest vasgallusz tintával, merített papíron írt kéziratok lapokból áll.

**NML. IV. 1. 22. Nógrád Vármegye Nemesi közgyűlése jegyzőkönyve 1732. I. 4. – 1732. XII. 26.**

*Restaurálás előtti állapota:* Kéziratos, (427) 411 számozott oldalas kötet, vaknyomásos egész bőr kötésben. A könyvtest négy valódi bordára fűzött, kiragasztott gerincű, a metszés festékszórással festett. A bőr a bordáknál, a sarkoknál és a szalagoknál lekopott, hiányos. A könyvet összefogó szalagok kiszakadtak, hiányosak. A papírból készült kötéstábla betöredezett, az előzők táblára ragasztott része szétrepedezett. Rovarrágás nyomai láthatók több helyen. A könyvtest vasgallusz tintával, merített papíron írt kéziratok lapokból áll, sérülés csak az első és utolsó íven látható, néhány lap a gerincnél kiszakadt a táblából.

**NML. IV. 1. 23. Nógrád Vármegye Nemesi közgyűlése jegyzőkönyve 1733. I. 5. – 1733. X. 28.**

*Restaurálás előtti állapota:* Kéziratos, (427) 411 számozott oldalas kötet, vaknyomásos egész bőr kötésben. A könyvtest négy valódi bordára fűzött, kiragasztott gerincű, a metszés festékszórással festett. A bőr a bordáknál, a sarkoknál és a szalagoknál lekopott, hiányos. A könyvet összefogó szalagok kiszakadtak, hiányosak. A papírból készült kötéstábla betöredezett, az előzők táblára ragasztott része szétrepedezett. Rovarrágás nyomai láthatók több helyen. A könyvtest vasgallusz tintával, merített papíron írt kéziratok lapokból áll, sérülés csak az első és utolsó íven látható, néhány lap a gerincnél kiszakadt a táblából.

Az öt darab egész bőr kötet restaurálása során megtörtént a kötetek külső tisztítása, szétszedése – az előzők kiragasztott lapjainak leáztatása, bordák száraz lebontása a tábláról és a gerincről és a kötésbőr lefejtése a táblákról. A kiemelt könyvtest szétbontása lapokra, a lapok száraz tisztítása, nedves kezelése, savtalanítása. A lapok szárítása, préselése után a szakadások, hiányok javítása japánpapírral, papíröntéssel, pamut-len cellulózzal, az ívek helyreállítása. Ezt követte az ívek felfűzése, gerinc leragasztása, táblakészítés, a könyvtestek kialakítása, oromszegő varrása. Az új egész bőr kötés borjúbőrből készült. Szükséges volt az eredeti bőr letisztítása, kezelése, végül az eredeti bőr visszahehelyezése az új bőrkötésre. Az új szalagok befűzése, a tükrök kiragasztását követően a restaurálási folyamatot a bőrkötés méhviaszos bőrpasztával történő kezelése zárta.

**NML. IV.1.e. 7. Liber normalium (1811-1836)**

*Restaurálás előtti állapota:* 445 számozott merített papírlapból álló félbőrös kötet. A táblák leszakadtak, a gerincbőr csak nyomokban található. A sarokborítás csak három helyen maradt meg. Díszítéséhez három vonalas léniát használtak, a papírt nyomódúccal festették. Az első könyvtáblán papírcímkés felirat található. Az íróanyag vasgallusz tinta, több helyen tintamarás gyengíti a lapok szerkezetét.

Egy darab félbőrös kötet restaurálása a kötet külső tisztításával indult, majd következett a kötet szétszedése – előzők kiragasztott lapjainak leáztatása, bordák száraz lebontása a tábláról és a gerincről, majd a kötésbőr lefejtése a táblákról. A kiemelt könyvtest lapokra történő szétbontását a lapok száraz tisztítása, illetve nedves kezelése, savtalanítása – kimosása, semlegesítése kalcium-hidroxiddal – követte. A lapok szárítása, préselése, javítása japánpapírral, merített papírral történt. A szakadások, hiányok javítása papíröntéssel, pamut-len cellulózzal készült. Miután megtörtént az ívek felfűzése, a könyvtest kialakítása, oromszegő varrása, új félbőr kötés készült borjúbőrből. Az

eredetihez hasonló borítópapír készült, melynek felhelyezése után az eredeti címke került visszargasztásra, majd a restaurálási folyamatot a bőrkötés méhviaszos bőrpasztával történő kezelése zárta.

Össességében a kötetek restaurálása mintegy 189 munkaórát vett igénybe. A restaurált kötetek a MNL Nógrád Megyei Levéltára klimatizált raktárában, savmentes dobozokban kerültek elhelyezésre. A fotódokumentációt beszámolóunkhoz mellékeljük.

A restaurálási folyamat leírása és a fotók az alábbi linken érhetők el:

[http://www.nogradarchiv.hu/id-922-az\\_mnl\\_nograd\\_megyei\\_leveltaraban.html](http://www.nogradarchiv.hu/id-922-az_mnl_nograd_megyei_leveltaraban.html)

A kollégium megítisztelő támogatását ezúton is köszönjük.

Salgótarján, 2014. október 21.

**Tisztelettel:**

*Fülöp Tamás*  
dr. Fülöp Tamás  
mb. igazgató *r.*

